

GENERATIONSSKIFTE

Grant Thornton

Medlem af Grant Thornton International Ltd.
Medlem af RevisorGruppen Danmark

Grant Thornton
Statsautoriseret
Revisionspartnerselskab

Stockholmsgade 45
DK-2100 København Ø
CVR.nr. 34209936

T: +45 33 110 220
F: +45 33 110 520
www.grantthornton.dk

Forord

Begrebet generationsskifte i relation til virksomheder forstås normalt som overdragelse af en virksomhed i forbindelse med, at ejeren går på pension eller dør. I dagens Danmark har begrebet dog oftere en bredere betydning, da en del virksomhedsejere vælger at afstå virksomheden inden pensionsalderen. Årsagen hertil kan eksempelvis være, at en interesseret køber giver et favorabelt tilbud, eller virksomhedsejeren ønsker nye udfordringer, som kan realiseres ved salg af den hidtil drevne virksomhed.

Uanset om generationsskiftet af virksomheden sker på det ene eller andet tidspunkt, er det normalt en stor beslutning, der kræver en lang række overvejelser på både det personlige og det forretningsmæssige plan.

Juridiske problemstillinger i form af selskabsretlige, arveretlige og civilretlige regler spiller en væsentlig rolle.

Og sidst, men ikke mindst, er der de skattemæssige problemstillinger.

I denne publikation beskriver vi nogle af de mere generelle overvejelser, der bør gøres i forbindelse med et generationsskifte. Publikationen omhandler desuden de skattemæssige problemstillinger og muligheder ved overdragelse af såvel en virksomhed, der drives i personligt regi som i selskabsform, herunder muligheden for skattefri omstrukturering til løsning af generationsskiftet. Taleksempler er anvendt til illustration af de skattemæssige konsekvenser og sammenligning af de skattemæssige muligheder. Publikationens sidste kapitel omhandler pensionsordninger, især den såkaldte ophørspension, der kan oprettes i forbindelse med afståelse af virksomhed.

Budskabet er, at et generationsskifte så vidt muligt bør planlægges i god tid og i tæt samarbejde med virksomhedens rådgivere.

Redaktionen er afsluttet den 1. maj 2012.

Indhold

Hvad er et generationsskifte?	3	Skattefri omdannelse	17
Målet med generationsskifte	4	Eksempel	17
Planlægning	5	Konklusion	20
Hvornår skal generationsskiftet ske?	5	Generationsskifte af selskaber.....	22
Skal virksomheden tilpasses?	5	Generelt om beskatning ved afståelse af aktier	22
Hvem skal overtage virksomheden?	6	Succession	22
Hvad er virksomheden værd?	6	Eksempel	23
Hvordan finansieres generationsskiftet?	6	Konklusion	24
Hvordan ser fremtiden ud?	7	Omstrukturering som led	
Kan generationsskiftet optimeres med hensyn		i generationsskifte	26
til skatter mv.?	7	Skattefri aktieombytning	26
Generationsskifte af personligt		Skattefri tilførsel af aktiver	27
drevne virksomheder	11	Skattefri spaltning	28
Generelt om beskatning ved salg	11	Eksempel (aktieombytning)	29
Særligt om interessentskaber	11	A/B-model (forlods udbytteret)	31
Succession	11	Eksempel (A/B-model)	31
Eksempel	11	Konklusion	31
Konklusion	15	Pensionsordninger	33
Virksomhedsomdannelse som		Ratepension og livrenter	33
led i generationsskifte	16	Ophørspension	34
Selskabsretlige konsekvenser og betingelser	16	Eksempel	35
Skattepligtig omdannelse	16	Konklusion	36

Ved et generationsskifte sker der et ejerskifte af en virksomhed. Virksomhedens nye ejer kan være et familiemedlem til den tidligere ejer (typisk et barn), en nær medarbejder i virksomheden eller en helt tredje person.

Denne publikation beskriver generationsskifte af ejerledede erhvervsvirksomheder. Publikationen omhandler ikke overdragelse af børsnoterede virksomheder og heller ikke overførsel af andre personlige aktiver.

De samlede overvejelser i forbindelse med et generationsskifte bør altid indeholde de skattemæssige konsekvenser, da de normalt har stor indflydelse på de rent økonomiske betingelser.

Overdragelse af en virksomhed beskattes som salg, uanset om virksomheden overdrages ved gave eller mod betaling af et vederlag. Ved overdragelse til familiemedlemmer og nære medarbejdere kan man dog i nogle tilfælde udskyde beskattningen ved at anvende de såkaldte successionsbestemmelser. Betingelserne og konsekvenserne af successionsbestemmelserne omtales også i denne publikation.

Målet med generationsskifte

Forud for den egentlige planlægning er det vigtigt at få defineret målet med generationsskiftet.

Er målet at tilgodese et eller flere børn? Eller måske nogle nære medarbejdere? Eller er målet at få så høj en pris som muligt for virksomheden?

Penge er ikke nødvendigvis det vigtigste element i et generationsskifte. Virksomhedens fortsatte eksistens, dens fremtidige ejerskab og ledelse samt familiemæssige forhold er ofte mindst lige så vigtige elementer. Under alle omstændigheder bør overvejelserne altid tage udgangspunkt i virksomheden selv, da virksomhedens indtjeningsmuligheder er afgørende for både den hidtidige ejers og den nye ejers økonomi.

Ikke alle virksomheder er egnede til generationskifte. Det er eksempelvis tilfældet, hvis virksomhedens økonomiske grundlag hænger uløseligt sammen med den oprindelige ejer, eller hvis virksomhedens produktsortiment ikke kan videreudvikles til at møde fremtidens krav. I nogle tilfælde kan det altså være mere hensigtsmæssigt at afvikle virksomheden efter salg af eventuelle overskudsgivende dele.

Den hidtidige ejer har normalt en række personlige motiver til at gennemføre et generationsskifte.

Et generationsskifte af en familieejet virksomhed til næste generation forudsætter, at et eller flere af børnene både kan og vil overtage virksomheden, men det kræver også, at den ældre generation er i stand til at acceptere den yngre generations overtagelse af virksomhedens ledelse. For at overvinde de mentale barrierer, der eventuelt er forbundet med overdragelsen, kan det være en løsning at ansætte en ekstern ledelse i en overgangsperiode.

Hvis den oprindelige ejer har flere børn, skal der tages stilling til fordelingen af arven mellem børnene. Der skal også tages stilling til, om det barn eller de børn, der overtager virksomheden, skal betale fuld pris, eller om der skal ydes en gave i forbindelse med virksomhedsoverdragelsen. Der skal desuden tages stilling til, hvornår betalingen for virksomheden skal ske.

Disse spørgsmål bør drøftes grundigt i familiekredsen, således at der er fuld enighed om beslutningerne.

Hvis virksomheden ikke skal videreføres af egne arvinger, kan den hidtidige ejer overveje at sælge virksomheden til en eller flere medarbejdere. Også i dette tilfælde skal der tages stilling til værdiansættelse af virksomheden og finansiering af købesummen.

Den ideelle løsning kan være svær eller næsten umulig at finde, men ved omhyggelig planlægning i god tid kan man opnå et fornuftigt resultat, der tilgodeser alle parter interesser.

Planlægning i god tid er i de fleste tilfælde nøglen til det optimale generationsskifte.

For at undgå dispositioner, der efterfølgende viser sig at være u hensigtsmæssige eller måske endda ødelæggende for virksomhedens eller familiens fremtid, er det nødvendigt at inddrage både de kortsigtede og de langsigtede konsekvenser af generationsskiftet i planlægningen.

Følgende spørgsmål indgår i planlægningen af et generationsskifte:

- Hvornår skal generationsskiftet ske?
- Skal virksomheden tilpasses?
- Hvem skal overtage virksomheden?
- Hvad er virksomheden værd?
- Hvordan finansieres generationsskiftet?
- Hvordan ser fremtiden ud?
- Kan generationsskiftet optimeres med hensyn til skatter mv.?

Spørgsmålene behandles nedenfor.

Hvornår skal generationsskiftet ske?

Generationsskifte ved arv

Der vil ske generationsskifte af virksomheden, også selv om det ikke er planlagt. Før eller siden vil virksomhedens ejer afdø ved døden, og virksomheden vil overgå til næste generation. Boet eller et eventuelt testamente vil bestemme, hvem der skal overtage virksomheden.

Generationsskifte i levende live

Ved at forberede og gennemføre generationsskiftet i levende live kan virksomhedens ejer få indflydelse på, hvem der skal videreføre virksomheden, samt på de økonomiske betingelser for generationsskiftet.

Det kan ofte være en god ide at overdrage virksomheden ad flere omgange ved et såkaldt glidende generationsskifte.

Skal virksomheden tilpasses?

En tilpasning af virksomheden kan være nødvendig forud for et generationsskifte.

Ledelse og organisation

En af de vigtigste faktorer for et vellykket generationsskifte er den nye ejers lederevner. Ved overdragelse til et familiemedlem er den hidtidige ejer måske ikke helt upartisk ved denne bedømmelse. Det bør derfor overvejes, om den nye ejers lederevner først skal udvikles hos en anden virksomhed for at give den nye ejer den bedst mulige ballast med på vejen.

Omvendt afhænger generationsskiftets succes i lige så høj grad af den hidtidige ejers evne og vilje til at acceptere ledelsesskiftet. Det kræver et åbent og ærligt samarbejde mellem den gamle ledelse og den nye ledelse, og i en overgangsfase kan det være nødvendigt at fastlægge en helt præcis fordeling af opgaver og ansvar i virksomheden.

Under alle omstændigheder bør ledelsesskiftet forberedes i god tid.

Juridisk struktur

Virksomhedens juridiske struktur påvirker generationsskiftet, og det er ofte mere kompliceret at gennemføre et generationsskifte af en personligt ejet virksomhed end af et selskab.

Det kan derfor være en fordel at omdanne en personligt ejet virksomhed til et selskab forud for generationsskiftet, således at der sker overdragelse af aktier i et selskab frem for aktiver og passiver i en personligt ejet virksomhed.

Selv om virksomheden allerede drives i selskabsform, kan der alligevel blive tale om nogle hensigtsmæssige ændringer i selskabet eller koncernen forud for generationsskiftet. Som eksempler på sådanne ændringer kan nævnes:

- Slankning af selskabet, eksempelvis ved salg af aktiviteter, kapitalnedsættelse eller udlodning af udbytte mv.
- Udskillelse af hele eller dele af selskabet til separate selskaber.

- Etablering af et holdingselskab ved aktieombytning eller ved tilførsel af aktiver.
- Sammenlægning (fusion) af et eller flere selskaber i koncernen.

Forretningsgrundlaget

I mindre og mellemstore virksomheder er det ofte ejeren selv, der er den vigtigste ressource, både som drivkraft for virksomhedens ledelse og som finansieringskilde.

Det er ejerens fornemmeste opgave at sikre virksomhedens eksistens og langsigtede vækst. Det sker blandt andet ved at fastsætte mål, strategier og forretningsplaner inden for rammerne af den vedtagne vision og mission.

Forretningsplanen bør indeholde en konkret beskrivelse af virksomhedens aktiviteter og rammerne for den fremtidige ledelse af virksomheden. Jo mere konkret strategien og forretningsplanen defineres, jo nemmere vil det være at skabe kontinuitet i ledelsen under og efter generationsskiftet.

Hvem skal overtage virksomheden?

I en del generationsskifter ønsker den hidtidige ejer at overdrage virksomheden til et familiemedlem, men i de tilfælde, hvor det ikke er muligt, er der følgende alternativer:

- Management Buy Out (MBO), hvor ledende nøglemedarbejdere helt eller delvist overtager virksomheden
- Ny daglig ledelse og ejer udefra
- Finansiell eller strategisk køber udefra.

Hvad er virksomheden værd?

Værdiansættelse af virksomheder er generelt kompliceret, fordi den "rigtige" pris ikke kan beregnes objektivt, men er den pris, som køber og sælger i fællesskab kan blive enige om. Til brug for forhandlingerne kan man anvende forskellige teoretiske metoder, hvoraf den mest korrekte består i at omregne de forventede fremtidige nettobetalingen fra virksomheden til nutidskroner.

Familiehandler

Ved familiehandler er der det specielle forhold, at parterne ikke nødvendigvis har modsatrettede interesser.

Skattemæssigt skal værdien af virksomheden sættes til handelsværdien. SKAT har udarbejdet vejledende retningslinjer til brug for værdiansættelse af en række aktivtyper, eksempelvis goodwill, aktier og fast ejendom. Disse retningslinjer anvendes ofte til fastsættelse af handelsværdier i familiehandler.

Overdragelsestidspunktet

En afgørende faktor ved værdiansættelsen er forventningerne til den fremtidige værdistigning eller det fremtidige værdifald i virksomheden.

Ved familieoverdragelser er det som regel en fordel at overdrage virksomheden på det tidspunkt, hvor virksomhedens værdi er lavest. Herved reduceres skatter og afgifter mest muligt. Hvis virksomhedens værdi er høj på overdragelsestidspunktet, vil den nye ejer blive pålagt store økonomiske byrder ved videreførelsen. Herudover kan familien blive belastet med betydelige gaveafgifter eller boafgifter.

I praksis er det dog ofte andre hensyn, der vejer tungest, såsom den hidtidige ejers personlige forhold og virksomhedens tarv.

Hvordan finansieres generationsskiftet?

Den nye ejer vil normalt foretrække, at ledelsen og ejerskabet af virksomheden overdrages inden for en overskuelig årrække.

Hvis virksomheden overdrages til næste generation uden gaveelement, vil den yngre generation kun sjældent selv have midler nok til virksomhedskøbet, og der vil være brug for en finansiering af købesummen.

Finansieringen kan opnås enten ved låneoptagelse hos en ekstern långiver (eksempelvis en bank) eller ved udstedelse af et gældsbevis til den hidtidige ejer.

Det kan dog være vanskeligt for den yngre generation at stille fornøden sikkerhed for banklån mv., og en kombination af familie- og fremmedfinansiering er derfor ofte løsningen.

Uanset finansieringsform vil den nye ejer blive belastet med betydelige rente- og afdragsbyrder, som måske skal finansieres af højt beskattede personlige indtægter.

Hvordan ser fremtiden ud?

Ud over spørgsmålet om virksomhedens fremtidige ledelse og ejerskab skal den hidtidige ejer tage hensyn til en række privatøkonomiske forhold:

- Hvad er kravet til det fremtidige rådighedsbeløb?
- Er der andre indkomstkilder end afkastet fra den solgte virksomhed?
- Hvad skal prisen for virksomheden fastsættes til – og hvornår skal betalingen falde?

Pension

Mange virksomhedsejere sparer ikke op til pensionen og sætter i stedet deres lid til afkastet fra virksomheden. Det kan vise sig at være en uhensigtsmæssig disposition. For det første kan det betyde, at virksomheden bliver sværere at sælge på grund af overkapitalisering. For det andet kan pensionsopsparingen forsvinde i tilfælde af virksomhedens konkurs.

Virksomhedsejere bør derfor i god tid inden et generationsskifte påbegynde en privat opsparing enten i form af pensionsordninger eller en likvid formue i øvrigt.

Skatter og afgifter

For den hidtidige ejer har det stor økonomisk betydning, at han som udgangspunkt beskattes af avancen ved afståelsen af virksomheden.

Denne avancebeskatning kan dog undgås, hvis virksomheden overdrages med skattemæssig succession. Ved overdragelse med skattemæssig succession overtager den nye ejer den skatteforpligtelse, som ellers ville blive udløst ved overdragelsen.

Kan generationsskiftet optimeres med hensyn til skatter mv.?

De skatte- og afgiftsmæssige konsekvenser er vigtige parametre, når der skal vælges generationsskiftemodel.

Beskatningen afhænger af virksomhedstypen, de konkrete omstændigheder og generationsskiftemodellen, men det er ofte muligt at reducere skatter og afgifter ved en hensigtsmæssig planlægning af generationsskiftet.

Succession er et skattemæssigt begreb, som indebærer, at den hidtidige ejer undgår beskatning af avancen ved overdragelsen af virksomheden, mod at den nye ejer indtræder i den hidtidige ejers skattemæssige stilling med hensyn til anskaffelsessummer og skattemæssigt nedskrevne værdier. Med andre ord overtager den nye ejer den hidtidige ejers skatteforpligtelse. Som det også fremgår nedenfor, vil en overtagelse af skatteforpligtelsen normalt indgå som en del af finansieringen af virksomhedskøbet.

Succession

Hvis den nye ejer overtager virksomheden med succession, overtager han også de udskudte skatter. Som kompensation for at overtage de udskudte skatter modtager den nye ejer derfor normalt en gave. Gaven er principielt skatte- eller afgiftspligtig, men der skal kun betales skat eller afgift, hvis gaven er større end den skattemæssige passivpost, se afsnittet "Passivposter ved succession med gave". De udskudte skatter udgør altså en del af finansieringen af virksomhedskøbet.

Successionsreglerne kan kun anvendes ved overdragelse til den nære familie eller til nære medarbejdere.

Den nære familie defineres her som børn, stedbørn, børnebørn, søskende, søskendes børn og søskendes børnebørn.

Nære medarbejdere defineres som medarbejdere, der har været fuldtidsbeskæftiget i virksomheden i mindst 3 år inden for de seneste 5 år forud for overdragelsen af virksomheden.

Parterne skal være enige om, at der skal ske overdragelse med succession, og dette valg skal meddeles SKAT senest i forbindelse med rettidig indsendelse af den hidtidige ejers selvangivelse for det år, hvor overdragelsen har fundet sted.

Succession i aktier kan ikke ske i selskaber, der i væsentligt omfang driver pengetankvirksomhed. Ved pengetankvirksomhed forstås ejendomsudlejning og besiddelse af kontanter og værdipapirer. Væsentligheden måles på, om mindst 50 % af selskabets indtægter eller balancesum stammer fra pengetankvirksomhed.

Der kan ske succession ved overdragelse af en personligt ejet virksomhed, men successionen kan ikke omfatte personligt drevne udlejningsejendomme, bortset fra landbrugsejendomme mv.

Gaver

Generationsskiftet kan ske helt eller delvist ved gave. Når der gives gaver mellem nærtstående personer, skal der betales gaveafgift. Gaver mellem ægtefæller er dog afgiftsfri.

Ved gaver til nærtstående personer er gaveafgiften 15 % af den del af gavens værdi, der overstiger et årligt bundfradrag på 58.700 kr. (2012).

Denne afgiftssats og bundgrænse gælder for gaver til:

- Børn, stedbørn og børnebørn
- Afdøde børns eller stedbørns efterlevende ægtefæller

- Forældre
- Personer, der har haft fælles bopæl med gavegiver i de sidste 2 år før modtagelsen af gaven
- Plejebørn, der har haft bopæl hos gavegiver i en sammenhængende periode på mindst 5 år, når opholdet er begyndt, inden barnet fyldte 15 år
- Stedforældre og bedsteforældre.

Der kan også gives gaver til svigerbørn. Her er afgiftssatsen også 15 %, men det årlige bundfradrag er kun 20.500 kr. (2012).

Gaver til søskende beskattes som personlig indkomst hos modtageren.

Lån

Den del af virksomhedens handelsværdi, der ikke berigtiges ved gældsovertagelser og gave, kan berigtiges ved et gældsbrev mellem parterne. Efter gældende praksis accepteres det skattemæssigt, at der udstedes et rentefrit anfordringsgældsbrev. Et sådant gældsbrev kursfastsættes til pari. Rentefriheden kan være med til at lette generationsskiftet.

Passivposter ved succession med gave

Den nye ejer overtager den hidtidige ejers skattebyrde på de aktiver, der overdrages med succession. Som kompensation for denne latente skatteforpligtelse opnås der en såkaldt passivpost. Passivposten nedsætter den skatte- og afgiftspligtige værdi af en gave, der er ydet i forbindelse med overdragelsen af virksomheden.

Den lovbestemte passivpost udgør 30 % af den skattepligtige fortjeneste, der ville være fremkommet, hvis den hidtidige ejer havde solgt aktiverne uden succession. Passivposten er dog kun 22 % ved overdragelse af aktier. Passivposten udgør således cirka halvdelen af den skat, der ville være blevet udløst, hvis overdragelsen var sket uden succession. Passivposten for opsparat overskud i virksomhedsordningen er afhængig af, i hvilket år overskuddet er opsparat, og udgør mellem 9 % og 18,75 %.

I stedet for den lovbestemte passivpost, der beregnes med faste procenter, kan parterne kursfastsætte den

skatteforpligtelse (udskudte skat), der overtages af den nye ejer. Kursfastsættelsen skal fremgå af overdragelsesaftalen, idet den bliver en del af berigtigelsen af købesummen. Der gælder ikke særlige regler for denne kursfastsættelse, men den kan ikke fastsættes til pari, da den udskudte skat alt andet lige ikke er en aktuel skat på overdragelsestidspunktet. Kursfastsættelsen kan ændres af SKAT, hvis kursen afviger fra "handelsværdien". Der vil ikke opstå en gave til køberen af virksomheden, når kursfastsættelsen ikke er mindre end den værdi, der kan beregnes med de faste procenter på 30 %, 22 % m.fl., da parterne altid har krav på et nedslag af denne størrelse.

I publikationens eksempler er anvendt de faste procenter.

Arv

Hvis generationsskiftet ikke gennemføres, medens den hidtidige ejer endnu er i live, vil generationsskiftet automatisk ske, når den yngre generation arver boet. Ved arv skal der betales en boafgift, som relaterer sig til selve boet, og ikke til arvingerne.

Der skal betales en boafgift på 15 % af den del af boets samlede værdi, der overstiger et bundfradrag på 264.100 kr. (2012), og derudover en tillægsboafgift på 25 % af arv, der tilfalder fjernere arvinger. Der skal ikke betales boafgift af arv, der tilfalder en ægtefælle.

De nære arvinger, hvor der kun skal betales en boafgift på 15 %, er:

- Børn, stedbørn og børnebørn
- Forældre
- Børn eller stedbørns ikke-fraseparerede ægtefæller
- Personer, der har haft fælles bopæl med afdøde i de sidste 2 år før dødsfaldet
- Afdødes fraseparerede eller fraskilte ægtefælle
- Plejebørn, der har haft bopæl hos afdøde i en sammenhængende periode på mindst 5 år, når opholdet er begyndt, inden barnet fyldte 15 år.

Af arv til alle andre skal der betales en tillægsboafgift på 25 % af arven efter betaling af boafgiften på 15 %. Det giver en samlet boafgift på 36,25 %.

Generationsskifte af personligt drevne virksomheder

Dette kapitel beskriver de særlige skattemæssige forhold og overvejelser ved generationsskifte af en personligt drevet virksomhed.

Personligt drevne virksomheder omfatter enkeltmandsvirksomheder, interessentskaber, partnerselskaber og kommanditselskaber, der alle er karakteriseret ved, at resultatet beskattes direkte hos ejerne.

Generelt om beskatning ved salg

Overdragelse af en virksomhed beskattes som salg, uanset om virksomheden overdrages ved gave eller mod vederlag, og den hidtidige ejer vil blive beskattet af avancer og genvundne afskrivninger.

Særligt om interessentskaber

Skatteretligt er et interessentskab kendetegnet ved, at beskatningen ikke sker hos interessentskabet, men hos den enkelte interessent.

Ved optagelse af en medejer i en enkeltmandsvirksomhed har ejeren solgt en ideel andel af hele virksomheden. Den indtrædende part anses for at have købt en ideel andel af virksomheden.

Hvis en interessent udtræder af et interessentskab, anses det for at være et salg af virksomhed, medens de tilbageværende interessenter anses for at have købt den udtrædende interessents andel af virksomheden. Udtræder en enkelt interessent ved at sælge sin ideelle andel direkte til en ny interessent, berøres de øvrige interessenter ikke af denne udskiftning i ejerkredsen.

Avance eller tab ved ind- og udtræden af interessentskaber opgøres og beskattes efter det normale regelsæt for afståelse af en erhvervsvirksomhed.

Succession

Avancebeskatningen ved overdragelse af en virksomhed kan undgås ved valg af skattemæssig succession.

Succession indebærer, at den hidtidige ejer undgår beskatning, mod at den nye ejer indtræder i den hidtidige ejers skattemæssige stilling med hensyn til de overdragede aktiver. Det betyder, at den nye ejer får færre skattemæssige afskrivninger. Ved et senere salg af virksomheden vil den nye ejer blive beskattet af en

avance, der opgøres på grundlag af den hidtidige ejers anskaffelsessummer og anskaffelsestidspunkter.

Der kan ikke succederes i udlejningsejendomme, bortset fra landbrugsejendomme mv.

Handelsværdi

Overdragelsen skal ske til handelsværdier, og der kan kun succederes i fortjenester. Den nye ejer kan derfor ikke succedere i den hidtidige ejers urealiserede tab.

Reglerne om succession kan benyttes både ved hel og delvis overdragelse af en virksomhed. Den hidtidige ejer og den nye ejer kan for hvert enkelt aktiv beslutte, om der skal ske succession eller ej.

Eksempel

De økonomiske konsekvenser af et generationsskifte er illustreret ved en modelvirksomhed i det efterfølgende.

Modelvirksomheden er Ide-Produktion, som i 25 år har været drevet af Casper Nielsen, der er 55 år og gift med Camilla Nielsen. Ægteparret overvejer, om sønnen Christopher skal overtage virksomheden.

Ide-Produktion beskattes efter reglerne i virksomhedsskatteoven og har følgende balance:

Skema 1 – Balance

Aktiver	Handelsværdi	Skattemæssig værdi
Goodwill	2.000.000 kr.	0 kr.
Driftsmidler	8.000.000 kr.	4.000.000 kr.
Varelager	2.000.000 kr.	2.000.000 kr.
Debitorer	3.000.000 kr.	3.000.000 kr.
Likvide beholdninger	3.000.000 kr.	3.000.000 kr.
Aktiver i alt	18.000.000 kr.	12.000.000 kr.

Passiver	Handelsværdi	Skattemæssig værdi
Egenkapital	8.000.000 kr.	2.000.000 kr.
Gæld	10.000.000 kr.	10.000.000 kr.
Passiver i alt	18.000.000 kr.	12.000.000 kr.

Der er et opsparet overskud på 2.880.000 kr. i virksomhedsordningen (netto efter betalt virksomhedsskat), der er opgjort som følger:

Skema 2 – Opsparet overskud

Opsparing 2005-2006 Virksomhedsskat, 28 %	1.000.000 kr.	- 280.000 kr.	720.000 kr.
Opsparing 2007-2011 Virksomhedsskat, 25 %	2.880.000 kr.	- 720.000 kr.	2.160.000 kr.
I alt	3.880.000 kr.	- 1.000.000 kr.	2.880.000 kr.

Det opsparede overskud er en skattemæssigt opgjort saldo, som ikke svarer til Ide-Produktions regnskabsmæssige egenkapital.

Virksomhedens goodwill udgør 2.000.000 kr. opgjort efter SKATs vejledende beregningsregel for goodwill.

Casper Nielsen overvejer følgende generationsskifte-modeller:

- Salg af virksomhed til markedsværdi.
- Gaveoverdragelse uden succession
- Gaveoverdragelse med succession.

Salg af virksomhed til markedsværdi

Hvis Casper Nielsen sælger Ide-Produktion til Christopher uden succession, vil salget udløse beskatning, og Casper Nielsen vil blive beskattet af avancerne på

goodwill og driftsmidler, se dog afsnittet om ophørs-pension i kapitlet "Pensionsordninger".

Avancerne på goodwill og driftsmidler kan opgøres til i alt 6.000.000 kr. som følger:

Skema 3 – Avancer

Salgssum, goodwill Skattemæssig værdi	2.000.000 kr. 0 kr.	
Skattepligtig avance	2.000.000 kr.	2.000.000 kr.
Salgssum, driftsmidler Skattemæssig værdi	8.000.000 kr. - 4.000.000 kr.	
Skattepligtig avance	4.000.000 kr.	4.000.000 kr.
Skattepligtig avance i alt		6.000.000 kr.

Da Casper Nielsen anvender virksomhedsordningen, beskattes avancerne først med en foreløbig skat på 25 %, når avancen opspares i virksomhedsordningen. Der skal derfor i første omgang betales en skat på 1.500.000 kr. (25 % af 6.000.000 kr.).

Hvis Casper Nielsen ikke allerede har anskaffet eller senest i året efter salget anskaffer en anden virksomhed, vil virksomhedsordningen ophøre i året efter salget, hvilket betyder en yderligere skat på 3.042.680 kr. beregnet som følger:

Skema 4 – Avancebeskatning

Opsparing 2005-2011, brutto	3.880.000 kr.
Opsparing 2012, brutto	6.000.000 kr.
Bruttoopsparing i alt	9.880.000 kr.
Skat og AM-bidrag, 56,1 %	5.542.680 kr.
Betalt virksomhedsskat 2005-2011	- 1.000.000 kr.
Betalt virksomhedsskat 2012	- 1.500.000 kr.
Yderligere skat	3.042.680 kr.

Casper Nielsen kan udskyde beskatningen af konto for opsparet overskud ved senest i året efter afståelsen af Ide-Produktion at etablere en ny virksomhed under virksomhedsordningen. Dette kan eksempelvis være en udlejningsejendom.

Casper Nielsen kan også vælge at beholde en mindre del af virksomheden og drive den i interessentskab med Christopher, og derved undgå beskatning af opsparet overskud.

I de tilfælde hvor virksomheden drives fra egne lokaler, kan beskatningen af opsparet overskud også udskydes ved at virksomhedsejeren beholder ejendommen, og lejer den ud til køberen af virksomheden.

Gaveoverdragelse uden succession

Casper Nielsen kan også vælge at overdrage virksomheden til Christopher helt eller delvist som en gave.

En gaveoverdragelse forudsætter, at Casper Nielsen har sikret sig økonomisk til årene fremover, således at han og hustruen har tilstrækkelige midler til at opretholde en fornuftig levestandard efter overdragelsen af Ide-Produktion til Christopher.

Overdragelse ved gave udløser avancebeskatning hos Casper Nielsen, som om virksomheden var blevet solgt. Derudover skal der betales en gaveafgift på 15 % af den del af virksomhedens markedsværdi, der overstiger 58.700 kr. (2012).

Overdragelse af Ide-Produktion uden succession udløser en skat på 3.042.680 kr., jf. skema 4. Hertil kommer gaveafgiften, der kan beregnes som følger:

Skema 5 – Gaveafgift ved ren gaveoverdragelse uden succession

Markedsværdi af virksomheden	8.000.000 kr.
Bundfradrag (2012)	- 58.700 kr.
Grundlag for gaveafgift	7.941.300 kr.
Gaveafgift, 15 %	1.191.195 kr.

Det samlede finansieringsbehov bliver dermed 4.233.875 kr.

Gaveoverdragelse med succession

Vælger Casper Nielsen at overdrage virksomheden til Christopher og overdragelsessummen helt eller delvis berigtiges som gave samtidig med, at overdragelsen sker med skattemæssig succession, kan gaveafgiftsgrundlaget nedsættes med en passivpost. Passivposten beregnes som 30 % af de skattepligtige avancer, der ville være blevet realiseret, hvis Ide-Produktion var blevet solgt uden succession.

Christopher kan også succedere i opsparet overskud forudsat, at overdragelsen af virksomheden sker dagen efter indkomstårets udløb. Hvis Casper Nielsen eksempelvis har kalenderårsregnskab skal overdragelsen derfor ske den 1. januar.

Ved succession i konto for opsparet overskud udgør passivposten:

- 9 % for overskud opsparet i 1991
- 12 % for overskud opsparet i 1992-1998
- 13,5 % for overskud opsparet i 1999-2000
- 15 % for overskud opsparet i 2001-2004
- 16,5 % for overskud opsparet i 2005-2006
- 18,75 % for overskud opsparet i 2007 og fremefter.

Passivposten beregnes af konto for opsparet overskud med tillæg af virksomhedsskat.

Skema 6 – Gaveafgift ved ren gaveoverdragelse med succession

Markedsværdi af virksomheden	8.000.000 kr.
Passivposter:	
Goodwill (se skema 7)	- 600.000 kr.
Driftsmidler (se skema 7)	- 1.200.000 kr.
Opsparet overskud (se skema 8)	- 705.000 kr.
Bundfradrag (2012)	- 58.700 kr.
Grundlag for gaveafgift	5.436.300 kr.
Gaveafgift, 15 %	815.445 kr.

Passivposten for goodwill og driftsmidler kan beregnes som følger:

Skema 7 – Passivpost for goodwill og driftsmidler

	Goodwill	Drifts- midler	I alt
Handelsværdi	2.000.000 kr.	8.000.000 kr.	10.000.000 kr.
Skattemæssig værdi	0 kr.	- 4.000.000 kr.	- 4.000.000 kr.
Avance	2.000.000 kr.	4.000.000 kr.	6.000.000 kr.
Passivpost, 30 %	600.000 kr.	1.200.000 kr.	1.800.000 kr.

Passivposten for opsparet overskud kan beregnes som følger:

Skema 8 – Passivpost for opsparet overskud

Passivpost, 16,50 % af 1.000.000 kr.	165.000 kr.
Passivpost, 18,75 % af 2.880.000 kr.	540.000 kr.
Passivpost i alt	705.000 kr.

Hvis Casper Nielsen overdrager Ide-Produktion til Christopher med succession, skal der finansieres 815.445 kr. til betaling af gaveafgiften.

Overdragelse til nære medarbejdere

Successionsreglerne kan også anvendes ved overdragelse til nære medarbejdere.

Betingelsen er, at medarbejderne har været fuldtids-beskæftiget i virksomheden i mindst 3 år inden for de seneste 5 år forud for virksomhedsoverdragelsen.

Hvis Casper Nielsen vælger at overdrage Ide-Produktion til en nær medarbejder med succession, har det følgende konsekvenser:

- Casper Nielsen bliver ikke beskattet af avancerne ved salget af virksomheden
- Den nære medarbejder overtager Casper Nielsens skattemæssige anskaffelsessumme og nedskrevne værdier
- Som en kompensation for overtagelsen af de ud-

skudte skatter ydes der normalt en gave, som er skatte- og afgiftsfri, når gaven ikke er større end den skattemæssigt opgjorte passivpost (finansiering af en del af købesummen / nedsat salgspris)

- Der kan kun succederes i avancer.

I vort eksempel betyder det, at Casper Nielsen skattefrit kan yde medarbejderen en gave på 2.505.000 kr. (svarende til passivposterne i skema 6), hvis salgssummen for virksomheden er 8.000.000 kr. Da overdragelsen sker med succession, udløser overdragelsen ingen beskatning. Casper Nielsen vil modtage et netto-beløb på 5.495.000 kr., nemlig handelsværdien på 8.000.000 kr. med fradrag af gaven på 2.505.000 kr.

Medarbejderen skal betale 5.495.000 kr. for en virksomhed, der er 8.000.000 kr. værd. Til gengæld udgør medarbejderens afskrivningsgrundlag for goodwill 0 kr. (i stedet for 2.000.000 kr.), medens afskrivningsgrundlaget for driftsmidler udgør 4.000.000 kr. (i ste-

det for 8.000.000 kr.), og der er desuden succederet i det opsparede overskud.

Overdragelse med succession medfører således en lavere købesum og færre fremtidige skattemæssige afskrivninger.

Hvorvidt en overdragelse med succession kan betale sig for medarbejderen eller ej, afhænger af medarbejderens øvrige økonomiske forhold og hans forventninger til ejerperiode.

Konklusion

Ved generationsskifte til den nærmeste familie bør individuelle beregninger afgøre, om den bedste langsigtede løsning opnås ved en overdragelse med en kombination af succession og gave.

Ved generationsskifte til nære medarbejdere er det også nødvendigt med individuelle beregninger for at vurdere, om virksomheden skal overdrages med eller uden succession.

Virksomhedsomdannelse som led i generationsskifte

Dette kapitel beskriver, hvordan en personligt drevet virksomhed kan omdannes til et aktieselskab eller et anpartsselskab som led i en generationsskifteplan.

Hvorvidt en virksomhedsomdannelse giver specielle skattemæssige fordele, afhænger helt af de konkrete omstændigheder, men en omdannelse kan dog medføre nogle bedre muligheder for at foretage skattefrie omstruktureringer senere i forløbet, som kan lette generationsskiftet, se nærmere herom i kapitlet "Omstrukturering som led i generationsskifte".

Selskabsretlige konsekvenser og betingelser

Ved omdannelse af en personligt drevet virksomhed (eventuelt et interessentskab) vil den personlige ejer overgå til at blive aktionær eller anpartshaver i et selskab.

Selskabstyper

Omdannelsen kan enten ske til et anpartsselskab (ApS) eller til et aktieselskab (A/S). Forskellen på de to selskabstyper er først og fremmest kravet til kapitalens størrelse og ledelsen.

Et aktieselskab skal have en kapital på mindst 500.000 kr., og der stilles krav om valg af en bestyrelse på mindst tre medlemmer og en direktion på mindst et medlem. I et anpartsselskab er kapitalkravet kun 80.000 kr., og der stilles kun krav om en direktion på mindst et medlem og intet krav om, at selskabet tillige skal have en bestyrelse.

De skattemæssige konsekvenser er de samme, uanset om der omdannes til et aktieselskab eller et anpartsselskab. Vi har derfor valgt kun at benytte betegnelsen aktieselskab ved beskrivelsen af en omdannelse til et selskab.

Nystiftelse eller skuffeselskab

Ved en omdannelse kan man vælge mellem at nystifte et selskab eller at anvende et skuffeselskab. I praksis er der ikke den store forskel, fordi der i begge tilfælde skal indskydes værdier til selskabet, og det kræver, at virksomhedens revisor udarbejder en vurderingsberetning.

Vedtægter

I forbindelse med selskabsstiftelsen skal der udarbejdes vedtægter for selskabet. Det er et krav, at selskabets vedtægter indeholder bestemmelser om selskabets navn, regnskabsår, kapital, formål, ledelse og generalforsamling.

Hvis virksomheden overdrages til et skuffeselskab, vil der blot blive tale om en tilretning af skuffeselskabets vedtægter.

Der skal vælges regnskabsår og revisor, og vedtægterne kan desuden indeholde specielle regler om særlige rettigheder for enkelte aktionærer eller særlige indløsningsregler mv.

Vurderingsberetning og revideret åbningsbalance

Ved omdannelsen til et selskab vil virksomheden indskyde værdier i form af eksempelvis driftsmidler og goodwill i selskabet.

Af hensyn til virksomhedens kreditorer, ansatte og øvrige interesseparter kræver en omdannelse (apportindskud) en vurderingsberetning, hvor en vurderingsmand (revisor) skal udtale sig om værdien af de indskudte nettoaktiver.

Da der indskydes en bestående virksomhed, skal der også udarbejdes en åbningsbalance forsynet med en revisionspåtegning uden forbehold.

Registrering i Erhvervs- og Selskabsstyrelsen

Et selskab skal registreres via www.webreg.dk eller anmeldes til registrering i Erhvervs- og Selskabsstyrelsens it-system senest to uger fra underskrivelsen af stiftelsesdokumentet.

Skattepligtig omdannelse

Som udgangspunkt er en virksomhedsomdannelse skattepligtig. Det medfører, at den hidtidige personlige ejer af virksomheden beskattes, som om han havde afstået samtlige virksomhedens aktiver og passiver til markedsværdien. Til gengæld modtager han et vederlag, der svarer til markedsværdien af de indskudte aktiver og passiver.

Vederlaget kan bestå af såvel aktier i selskabet som et stiftertilgodehavende.

Skattepligtig omdannelse kan ske med op til 6 måneders tilbagevirkende kraft. Hvis en omdannelse foretages med tilbagevirkende kraft, kan omdannelsen kun ske til et selskab, som stiftes i forbindelse med omdannelsen, og ikke til et skuffeselskab.

Ved omdannelse med tilbagevirkende kraft skal de selskabsretlige dokumenter indsendes til SKAT senest én måned efter stiftelsen af selskabet.

Skattefri omdannelse

En skattefri omdannelse betyder, at selskabet overtager ejerens skattemæssige position. Virksomheden kan med andre ord omdannes, uden at selve overdragelsen udløser beskatning hos ejeren.

Ved en skattefri omdannelse vil de udskudte skatter, der knytter sig til virksomhedens aktiver, først blive udløst, når selskabet afstår hele eller en del af virksomheden. Selskabet succederer altså i ejerens skattemæssige stilling med hensyn til anskaffelsestidspunkter, anskaffelsessummen og skattemæssige afskrivninger.

Anskaffelsessummen for aktier erhvervet ved en skattefri virksomhedsomdannelse udgør det kontante beløb, som ville være opnået ved et sædvanligt salg af virksomheden (handelsværdien) nedsat med den skattepligtige fortjeneste, der ville være konstateret ved et sådant salg.

Betingelser

De væsentligste betingelser for at anvende reglerne om skattefri virksomhedsomdannelse er:

- Alle aktiver og passiver i virksomheden skal overdrages til selskabet. Dette gælder også blandet benyttede biler, selv om disse ikke er indgået i virksomhedsordningen. Ejendomme, som anvendes i virksomheden, kan holdes uden for omdannelsen.
- Hele vederlaget for virksomheden skal ydes i form af aktier. Virksomhedsejeren kan altså ikke opnå et stiftertilgodehavende i selskabet i forbindelse med omdannelsen.

- Pålydendet af de aktier, der ydes som vederlag for virksomheden, skal svare til den samlede aktiekapital, hvilket dog ikke er til hinder for stiftelse til overkurs.
- Den beregnede skattemæssige anskaffelsessum for aktierne (opgjort før modregning af opsparet overskud) må kun være negativ, hvis overdrageren har anvendt virksomhedsordningen. Hvis overdrageren ejer flere virksomheder, er det endvidere et krav, at samtlige virksomheder omdannes til et eller flere selskaber.
- Omdannelse kan ske med op til 6 måneders tilbagevirkende kraft. Omdannelsesdatoen skal være dagen efter udløbet af virksomhedsejerens seneste regnskabsår.
- Senest én måned efter stiftelsen skal dokumentation for at selskabet er registreret i Erhvervs- og Selskabsstyrelsen indsendes til SKAT sammen med de selskabsretlige dokumenter.
- Der skal afsættes fuld udskudt skat i selskabets åbningsbalance.

Ved omdannelse af et interessentskab gælder der følgende yderligere betingelser:

- Samtlige interessenter skal indgå i omdannelsen.
- Samtlige interessenter skal have haft samme indkomstår.
- Interessenterne skal vederlægges med aktier i forhold til deres ejerandele i interessentskabet.
- Forskelle i kapitalkonti skal være udlignet ved udgangen af indkomståret før omdannelsen.
- Forskelle i interessenternes udskudte skat skal udlignes ved kontant indbetaling inden den stiftende generalforsamling.

Eksempel

De økonomiske konsekvenser af en omdannelse kan illustreres ved vor modelvirksomhed Ide-Produktion. Ægteparret Camilla og Casper Nielsen overvejer, om sønnen Christopher skal overtage virksomheden.

Ide-Produktion beskattes efter reglerne i virksomhedsskatteoven og har følgende balance:

Skema 9 – Balance

Aktiver	Handelsværdi	Skattemæssig værdi
Goodwill	2.000.000 kr.	0 kr.
Driftsmidler	8.000.000 kr.	4.000.000 kr.
Varelager	2.000.000 kr.	2.000.000 kr.
Debitorer	3.000.000 kr.	3.000.000 kr.
Likvide beholdninger	3.000.000 kr.	3.000.000 kr.
Aktiver i alt	18.000.000 kr.	12.000.000 kr.

Passiver	Handelsværdi	Skattemæssig værdi
Egenkapital	8.000.000 kr.	2.000.000 kr.
Gæld	10.000.000 kr.	10.000.000 kr.
Passiver i alt	18.000.000 kr.	12.000.000 kr.

Der er et opsparet overskud på 2.880.000 kr. i virksomhedsordningen (netto efter betalt virksomhedsskat), som er opgjort som følger:

Skema 10 – Opsparet overskud

Opsparing 2005-2006	1.000.000 kr.		
Virksomhedsskat, 28 %		- 280.000 kr.	720.000 kr.
Opsparing 2007-2011	2.880.000 kr.		
Virksomhedsskat, 25 %		- 720.000 kr.	2.160.000 kr.
I alt	3.880.000 kr.	- 1.000.000 kr.	2.880.000 kr.

Det opsparede overskud er en skattemæssigt opgjort saldo, som ikke svarer til Ide-Produktions regnskabsmæssige egenkapital.

Den udskudte skat af det opsparede overskud udgør 1.176.680 kr. (3.880.000 x 56,1 % minus 1.000.000).

Værdi af goodwill kan beregnes til 2.000.000 kr. efter SKATs vejledende beregningsregel.

Skattepligtig omdannelse

Ved en skattepligtig omdannelse vil Casper Nielsen blive beskattet af avancer, som om virksomheden var blevet solgt. Disse avancer kan opgøres som følger:

Skema 11 – Avancer

Salgssum, goodwill	2.000.000 kr.	
Skattemæssig værdi	0 kr.	
Skattepligtig avance	2.000.000 kr.	2.000.000 kr.
Salgssum, driftsmidler	8.000.000 kr.	
Skattemæssig værdi	- 4.000.000 kr.	
Skattepligtig avance	4.000.000 kr.	4.000.000 kr.
Skattepligtige avancer i alt		6.000.000 kr.

Da Casper Nielsen anvender virksomhedsordningen, beskattes avancen i første omgang med en virksom-

hedsskat på 25 %, hvilket giver 1.500.000 kr. (25 % af 6.000.000 kr.).

I året efter overdragelsen skal Casper Nielsen betale en yderligere skat på 3.042.680 kr. beregnet således:

Skema 12 – Avancebeskatning

Opsparing 2005-2011, brutto	3.880.000 kr.
Opsparing 2012, brutto	6.000.000 kr.
Bruttoopsparing i alt	9.880.000 kr.
Skat og AM-bidrag, 56,1 %	5.542.680 kr.
Betalt virksomhedsskat 2005-2011	1.000.000 kr.
Betalt virksomhedsskat 2012	1.500.000 kr.
Yderligere skat	3.042.680 kr.
Skat i alt (inklusive virksomhedsskat for 2012)	4.542.680 kr.

I modsætning til en skattefri omdannelse behøver hele værdien af virksomheden ikke at blive betalt med aktier. Betalingen af skatterne kan eksempelvis finansieres ved, at Casper Nielsen får et stiftertilgodehavende på 4.542.680 kr.

Casper Nielsen kan udskyde beskatningen af opsparet overskud ved senest året efter afståelsen at etablere en ny virksomhed under virksomhedsordningen.

Ved en skattepligtig virksomhedsomdannelse vil Casper Nielsen få en anskaffelsessum for aktierne på 8.000.000 kr. svarende til virksomhedens markedsværdi, dog nedsat med et eventuelt stiftertilgodehavende. Selskabets anskaffelsessum for aktiverne vil udgøre 18.000.000 kr., og dermed et større afskrivningsgrundlag for goodwill og driftsmidler end ved en skattefri omdannelse.

Skattefri omdannelse

Ide-Produktion kan også overdrages til et selskab efter regler om skattefri virksomhedsomdannelse.

Konsekvenserne af en skattefri omdannelse af Ide-Produktion er følgende:

- Ingen beskatning af Casper Nielsen.
- Selskabet overtager Casper Nielsens skattemæssige anskaffelsessum for goodwill (0 kr.) og den skattemæssigt nedskrevne værdi af driftsmidler (4.000.000 kr.).
- I åbningsbalancen afsættes der udskudt skat på driftsmidler og goodwill på i alt 1.500.000 kr. (25 % af forskellen mellem markedsværdien på 10.000.000 kr. og den skattemæssigt nedskrevne værdi på 4.000.000 kr.).

Selskabets åbningsbalance vil herefter være som følger:

Skema 13 – Åbningsbalance for Ide-Produktion A/S

Aktiver	Handelsværdi
Goodwill	2.000.000 kr.
Driftsmidler	8.000.000 kr.
Debitorer	3.000.000 kr.
Varelager	2.000.000 kr.
Likvide beholdninger	3.000.000 kr.
Aktiver i alt	18.000.000 kr.

Passiver	Handelsværdi
Aktiekapital	500.000 kr.
Reserver	6.000.000 kr.
Egenkapital	6.500.000 kr.
Udskudt skat	1.500.000 kr.
Gæld	10.000.000 kr.
Passiver i alt	18.000.000 kr.

Den skattemæssige anskaffelsessum for aktierne opgøres som handelsværdien af aktiver og gæld med fradrag af den fortjeneste, der ville fremkomme ved et normalt salg.

Endvidere kan Casper Nielsen vælge mellem at blive beskattet af opsparet overskud (skatten udgør 1.176.680 kr.) eller at modregne konto for opsparet overskud i aktiernes skattemæssige anskaffelsessum.

Skema 14 – Anskaffelsessum for aktier

	Handels-værdi	Skattemæssig værdi	Avance
Goodwill	2.000.000 kr.	0 kr.	2.000.000 kr.
Driftsmidler	8.000.000 kr.	4.000.000 kr.	4.000.000 kr.
Varelager	2.000.000 kr.	2.000.000 kr.	0 kr.
Debitorer	3.000.000 kr.	3.000.000 kr.	0 kr.
Likvide beholdninger	3.000.000 kr.	3.000.000 kr.	0 kr.
Subtotal	18.000.000 kr.	12.000.000 kr.	6.000.000 kr.
Gæld	-10.000.000 kr.		
Handels-værdi af aktiver og gæld	8.000.000 kr.		
Avance	- 6.000.000 kr.		
Anskaffelsessum	2.000.000 kr.		
Konto for opsparet overskud	- 2.880.000 kr.		
Anskaffelsessum herefter	- 880.000 kr.		

Konsekvenser ved salg af aktierne

Efter den skattefrie omdannelse vil Ide-Produktion A/S have en handelsværdi på 6.500.000 kr. (8.000.000 kr. minus udskudt skat på goodwill og driftsmidler i alt 1.500.000 kr., beregnet som 25 % af 6.000.000 kr.).

Hvis Casper Nielsen vælger at sælge sine aktier i selskabet for 6.500.000 kr., vil han opnå en skattepligtig avance på 7.380.000 kr. (salgspris på 6.500.000 kr. plus den negative anskaffelsessum på 880.000 kr.). Avancen beskattes som aktieindkomst med en skat på 42 % (for ægtefæller beskattes de første 96.600 kr. (2012) dog kun med 27 %). Et salg af aktierne i selskabet vil dermed medføre en aktieavanceskat på 3.085.110 kr. for Casper Nielsen.

Casper Niensens nettoprovenu ved et salg af aktierne vil udgøre 6.500.000 kr. med fradrag af aktieavance-skatten på 3.085.110 kr., eller i alt 3.414.890 kr.

Ved en skattepligtig omdannelse blev Casper Niensens skat opgjort til 4.542.680 kr. (skema 12). Salgssummen for aktierne ville udgøre 8.000.000 kr., hvilket giver Casper Nielsen et nettoprovenu på 3.457.320 kr.

Casper Niensens opnår reelt ingen skattebesparelse ved en skattefri virksomhedsomdannelse frem for en skattepligtig virksomhedsomdannelse. Tværtimod betyder den skattefri virksomhedsomdannelse er merskat på 42.430 kr.

Men ved den skattefri omdannelse udløses ingen skat på omdannelsestidspunktet. Skatten udløses først på det tidspunkt, hvor aktiviteten i selskabet sælges (betaling af selskabsskat på 25 %) og/eller der sker salg af aktierne (personen skal betale 42 % i skat af aktieavancen). Ved den skattepligtige omdannelse udløses skatten på omdannelsestidspunktet og personen skal der beskattes af avancen med AM-bidrag og skat på op til 51,5%.

Konklusion

Selv om det hedder en skattefri virksomhedsomdannelse, forsvinder skatterne ikke ved omdannelsen. I stedet sker der det, at skatterne udskydes, og en del af skatterne bogføres som udskudt skat "inde" i selskabet. Den skattebyrde, som selskabet har overtaget, vil først blive udløst, når selskabet sælger de pågældende aktiver og personen sælger aktierne.

Ved den skattepligtige virksomhedsomdannelse udløses skattekravet ved omdannelsen, og kræver dermed likviditet. Til gengæld kan en del af vederlaget ydes i form af et stiftertilgodehavende, som giver ejeren mulighed for at trække "skattefrie" penge ud af selskabet i form af selskabets afdrag gælden til ejeren.

Den tidsmæssige forskydning mellem betalingstidspunkterne for skatterne gør, at den skattefri virksomhedsomdannelse normalt er den foretrukne fremgangsmåde.

I en generationsskifteproces er en virksomhedsomdannelse et mellemtrin, som giver mulighed for efterfølgende skattefrie omstruktureringer af selskabet.

Dette kapitel beskriver de særlige problemstillinger og muligheder ved generationsskifte af et selskab.

Kapitlet beskriver dog kun relativt enkle generationsskifter ved overdragelse af aktier til nærtstående familiemedlemmer eller medarbejdere.

De mere specielle situationer, hvor der indgår spaltninger, aktieombytninger eller tilførsel af aktiver mv., er omtalt i kapitlet "Omstrukturering som led i generationsskifte".

Generelt om beskatning ved afståelse af aktier

Ved overdragelse af aktier beskattes den hidtidige ejer, som om aktierne var blevet solgt, medmindre de særlige successionsregler anvendes.

Avance ved afståelse af aktier beskattes som aktieindkomst med en skat på 27 % af de første 48.300 kr. (2012) og 42 % af resten. For samlevende ægtefæller er det de første 96.600 kr. (2012), der beskattes med 27 %.

Succession

Beskatning kan undgås, hvis man følger regelsættet om skattemæssig succession ved overdragelse i levende live.

Ved succession undgår den hidtidige ejer beskatning, mod at den nye ejer indtræder i den hidtidige ejers skattemæssige stilling med hensyn til de overdragede aktier. Det betyder, at aktierne anses for at være anskaffet af den nye ejer på samme tidspunkt og til samme pris, som de reelt blev anskaffet til af den hidtidige ejer.

Reglerne om succession kan anvendes ved overdragelse til nære familiemedlemmer og nære medarbejdere.

Nære familiemedlemmer er i denne sammenhæng børn, børnebørn, søskende, søskendes børn eller søskendes børnebørn.

Nære medarbejdere er i denne sammenhæng medarbejdere, som har været fuldtidsbeskæftiget i selskabet eller et koncernforbundet selskab i mindst 3 år inden for de seneste 5 år før aktieoverdragelsen.

Succession forudsætter, at hver enkelt overdragelse af aktier udgør mindst 1 % af kapitalen i selskabet.

Aktier i selskaber, der i væsentligt omfang anses for at drive pengetankvirksomhed, kan ikke overdrages med succession.

Pengetankvirksomhed

Ved pengetankvirksomhed forstås ejendomsudlejning og besiddelse af værdipapirer og kontanter.

Væsentligheden måles på, om mindst 50 % af selskabets indtægter eller balancesum stammer fra pengetankvirksomhed.

Afkastet og værdien af aktier i et datterselskab, hvori selskabet direkte eller indirekte ejer mindst 25 % af aktiekapitalen, medregnes ikke. I stedet ser man "igen-nem" selskabsstrukturen ved bedømmelsen og medregner den andel af datterselskabets indtægter og aktiver, der svarer til ejerforholdet.

Fast ejendom, som udlejes mellem selskabet og et datterselskab eller mellem datterselskaber, og som lejer anvender i driften, anses ikke som en udlejningsejendom ved denne bedømmelse.

Værdiansættelse ved overdragelse

Ved overdragelse af selskabet til familiemedlemmer eller nære medarbejdere med succession skal markeds-

værdien anvendes. Som kompensation for overtagelsen af de udskudte skatter ydes der normalt en gave. Gaven er kun skatte- eller afgiftspligtig, hvis den er større end den skattemæssigt opgjorte passivpost.

Ved værdiansættelse af unoterede aktier kan SKATs vejledende regler for kursfastsættelse ofte med fordel anvendes. Ved overdragelse af aktier til børn m.fl. kan man desuden vælge at anvende den såkaldte skattekurs. Skattekursen kan kun anvendes inden for gave-afgiftskredsen.

Eksempel

De økonomiske konsekvenser ved generationsskifte af et selskab er illustreret ved vor modelvirksomhed Ide-Produktion A/S. Ægteparret Camilla og Casper Nielsen overvejer, om sønnen Christopher skal overtage selskabet.

Ægteparret ejer ikke andre aktier.

Ide-Produktion A/S har følgende balance:

Skema 15 – Balance

Aktiver	Handelsværdi	Skattemæssig værdi
Goodwill	2.000.000 kr.	0 kr.
Driftsmidler	8.000.000 kr.	4.000.000 kr.
Varelager	2.000.000 kr.	2.000.000 kr.
Debitorer	3.000.000 kr.	3.000.000 kr.
Likvide beholdninger	3.000.000 kr.	3.000.000 kr.
Aktiver i alt	18.000.000 kr.	12.000.000 kr.

Passiver	Handelsværdi	Skattemæssig værdi
Aktiekapital	500.000 kr.	500.000 kr.
Reserver	6.000.000 kr.	1.500.000 kr.
Egenkapital	6.500.000 kr.	2.000.000 kr.
Udskudt skat	1.500.000 kr.	
Gæld	10.000.000 kr.	10.000.000 kr.
Passiver i alt	18.000.000 kr.	12.000.000 kr.

Selskabets goodwill kan beregnes til 2.000.000 kr. efter SKATs vejledende beregningsregel. Skattekursen for aktierne kan beregnes til en samlet værdi på 5.000.000 kr.

Casper Nielsen drev oprindeligt virksomheden i personligt regi. Den personligt drevne virksomhed blev senere omdannet til Ide-Produktion A/S efter reglerne om skattefri virksomhedsomdannelse, hvilket medførte en negativ anskaffelsessum for aktierne på 880.000 kr. (skema 14).

Salg af selskab til markedsværdi

Hvis Casper Nielsen sælger aktierne i Ide-Produktion A/S til Christopher til markedsværdien, og overdragelsen sker uden succession, vil Casper Nielsen blive beskattet af avancen på 7.380.000 kr. (afståelsessum på 6.500.000 kr. plus den negative anskaffelsessum på 880.000 kr.).

Avancen beskattes som følger:

Skema 16 – Avancebeskatning

27 % af 96.600 kr.	26.082 kr.
42 % af (7.380.000 kr. - 96.600 kr.)	3.059.028 kr.
I alt	3.085.110 kr.

Casper Nielsen vil have følgende likviditet efter salget:

Skema 17 – Likviditet

Salgssum	6.500.000 kr.
Skat	- 3.085.110 kr.
Netto likviditet	3.414.890 kr.

Til finansiering af aktiekøbet skal Christopher fremskaffe en likviditet på 6.500.000 kr., og den skattemæssige anskaffelsessum for aktierne udgør 6.500.000 kr.

I stedet for markedsværdien på 6.500.000 kr. kan skattekursværdien på 5.000.000 kr. anvendes som salgssum.

Gaveoverdragelse uden succession

Casper Nielsen kan også vælge at overdrage aktierne i Ide-Produktion A/S til Christopher som hel eller delvis gave.

En gaveoverdragelse af selskabet forudsætter dog, at Casper Nielsen har sikret sig, at han og hustruen har tilstrækkelige midler til at opretholde en fornuftig levestandard efter overdragelsen af selskabet.

En gaveoverdragelse vil udløse avancebeskatning hos Casper Nielsen, som om aktierne var blevet solgt til markedsprisen.

Avanceskatten beregnes ikke på baggrund af selskabets markedsværdi på 6.500.000 kr., men i stedet på baggrund af skattekursværdien på 5.000.000 kr.

Ud over avanceskatten skal der betales en gaveafgift på 15 % af den del af aktiernes markedspris, der overstiger 58.700 kr. (2012).

Skema 18 – Gaveafgift ved ren gaveoverdragelse uden succession

Aktiernes skattekursværdi	5.000.000 kr.
Bundfradrag (2012)	- 58.700 kr.
Grundlag for gaveafgift	4.941.300 kr.
Gaveafgift, 15 %	741.195 kr.

Casper Nielsen skal fremskaffe en likviditet på 2.455.110 kr. for at betale avanceskatten. Avanceskatten beregnes som i skema 16, men avancen udgør kun 5.880.000 kr. (skattekursværdien på 5.000.000 kr. plus den negative anskaffelsessum på 880.000 kr.).

Ud over avanceskatten har overdragelsen kun likviditetsmæssige konsekvenser for Casper Nielsen, hvis han betaler gaveafgiften. Det kan være en fordel, for det udløser ikke yderligere gaveafgift, hvis gave giver betaler gaveafgiften.

Betaler Christopher gaveafgiften, skal han fremskaffe en likviditet på 741.195 kr.

Christophers skattemæssige anskaffelsessum for aktierne vil være 5.000.000 kr.

Gaveoverdragelse med succession

Hvis gaveoverdragelsen sker med skattemæssig succession, kan gaveafgiftsgrundlaget nedsættes med en passivpost, der udgør 22 % af den skattepligtige aktieavance.

Den skattepligtige avance ved overdragelse af aktierne udgør aktiernes skattekursværdi på 5.000.000 kr. med tillæg af den negative anskaffelsessum for aktierne på 880.000 kr. eller i alt 5.880.000 kr. Passivposten udgør 22 % heraf eller i alt 1.293.600 kr.

Skema 19 – Gaveafgift ved ren gaveoverdragelse med succession

Aktiernes skattekursværdi	5.000.000 kr.
Passivpost	- 1.293.600 kr.
Bundfradrag (2012)	- 58.700 kr.
Grundlag for gaveafgift	3.647.700 kr.
Gaveafgift, 15 %	547.155 kr.

Gaveoverdragelse med succession har kun likviditetsmæssige konsekvenser for Casper Nielsen, hvis han betaler gaveafgiften.

Hvis Christopher betaler gaveafgiften, skal han fremskaffe en likviditet på 547.155 kr., og hans skattemæssige anskaffelsessum for aktierne vil være minus 880.000 kr.

Konklusion

Overdragelse med succession er ofte den mest fordelagtige metode til at overdrage aktier, fordi aktierne kan overdrages gradvist, og fordi overdragelsen kan kombineres med gave. Dermed giver overdragelse med succession mulighed for, at overdragelsen tilpasses parternes likviditetsmæssige situation og ønsker til fremtiden.

Som alternativ til succession kan man overveje at gøre brug af en af de mere tekniske løsninger, der er beskrevet i kapitlet "Omstrukturering som led i generationsskifte".

Omstrukturering som led i generationsskifte

Den virksomhedsstruktur, som vælges ved erhvervelsen eller opstarten af en virksomhed, er sjældent optimal i alle virksomhedens leveår. Undervejs kan der opstå et behov for at ændre strukturen, herunder i forbindelse med et generationsskifte.

En holdingstruktur er meget almindelig, når der skal ske generationsskifte af et selskab, uanset om selskabet generationsskiftes til et eller flere børn, medarbejdere eller andre. Holdingstrukturen er velegnet på grund af muligheden for at modtage skattefrit udbytte fra et datterselskab samt holdingselskabets skattefrihed for avancer ved salg af datterselskabsaktierne.

Hvis en person overdrager sine aktier i et driftsselskab til et andet selskab, er det som udgangspunkt en skattepligtig transaktion. Skattepligten gælder, selv om overdragelsen ikke vederlægges med kontanter, gældsbreve eller lignende, men udelukkende med aktier i det holdingselskab, der overtager aktierne i driftsselskabet.

Etableringen af en holdingstruktur kan dog ofte ske skattefrit ved enten en skattefri aktieombytning eller en skattefri tilførsel af aktiver.

Skattefrie omstruktureringer kan normalt gennemføres uden forudgående tilladelse fra SKAT, men i så fald skal nogle værnsregler sikre, at den skattefrie om-

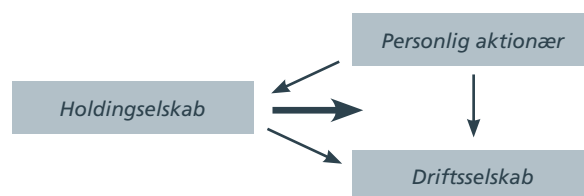
strukturering ikke anvendes som et alternativ til et skattepligtigt salg.

Dette kapitel beskriver kun skattefrie omstruktureringer, som er foretaget uden tilladelse fra SKAT.

Skattefri aktieombytning

Skattefri aktieombytning er den mest almindelige form for omstrukturering, hvor ejeren af selskabet indskyder sine aktier i driftsselskabet i et nyt eller et eksisterende holdingselskab.

Aktieombytning kan grafisk illustreres som følger:

Betingelser

- Holdingselskabet skal opnå flertallet af stemmerne i driftsselskabet ved aktieombytningen, medmindre holdingselskabet i forvejen har majoriteten i driftsselskabet.
- Ombytningen skal ske til handelsværdi, det vil sige at aktionæren i driftsselskabet skal tildeles aktier

i holdingselskabet svarende til værdien af aktierne i driftsselskabet. I stedet for aktier kan der udbetales en kontant udligningssum, som er skattepligtig efter reglerne for afståelse af aktier.

- Holdingselskabet må ikke sælge datterselskabsaktierne før der er forløbet tre år fra aktieombytningen.

Konsekvenser

Aktieombytningen medfører, at driftsselskabet nu ejes via et holdingselskab. Den personlige aktionærs skattemæssige anskaffelsessum for aktierne i holdingselskabet svarer til den oprindelige skattemæssige anskaffelsessum for aktierne i driftsselskabet plus den pris, der eventuelt måtte være betalt for et skuffeselskab.

Fordele

- Næste generation kan straks efter ombytningen tegne aktier i driftsselskabet til favørkurs, mod at holdingselskabet tillægges en forlods udbytteret.
- Holdingselskabet kan sælge aktierne i driftsselskabet skattefrit, men den skattefrie aktieombytning er dog betinget af, at salget først sker efter tre års ejertid. Salget af aktierne er dog kun skattefrit så længe holdingselskabet ejer mindst 10 % af kapitalen i driftsselskabet,
- Ved udlodning af udbytter fra driftsselskabet til holdingselskabet sker der en slankning af driftsselskabet, som kan lette det efterfølgende salg af driftsselskabet.
- Efter treårsfristens udløb kan næste generation gradvist købe aktier i driftsselskabet via eget holdingselskab, medens den oprindelige ejers holdingselskab gradvist nedbringer sin ejerandel. Nedbringelsen kan desuden eventuelt ske ved en skæv kapitalnedsættelse, hvor den nye ejer får forøget sin procentvise ejerandel uden at tilføre yderligere kapital.

Ulemper

- Et datterselskab kan ikke overdrages med succession, og en aktieombytning kan derfor forstyrre et generationsskifte. Det er dog muligt at overdrage holdingselskabet med skattemæssig succession.

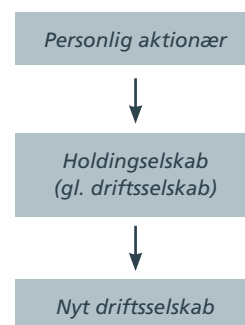
- Aktierne i et datterselskab kan ikke overdrages til skattekursværdien, men kun til handelsværdien.
- Aktierne i driftsselskabet må tidligst sælges tre år efter ombytningen.

Skattefrie tilførsel af aktiver

En skattefri tilførsel af aktiver er meget lig en skattefri aktieombytning, men forskellen er, at der ikke etableres et nyt selskab "oven" på driftsselskabet.

I stedet indskyder driftsselskabet hele eller dele af sin virksomhed i et datterselskab. Tilførsel af aktiver kan ske både til et nystiftet og et eksisterende selskab.

Tilførsel af aktiver kan grafisk illustreres som følger:

Betingelser

- Den aktivitet, der indskydes i datterselskabet, skal udgøre en "gren" af en virksomhed ud fra et organisatorisk synspunkt. Det betyder blandt andet, at holdingselskabet ikke må stille kaution for driftsselskabets forpligtelser som led i omstruktureringen.
- Der må kun ske vederlæggelse med aktier, og der kan derfor ikke indgå en kontant udligningssum som ved en skattefri aktieombytning.
- Aktierne i datterselskabet må tidligst sælges tre år efter tilførslen (datoen for vedtagelsen) af aktiver.

Konsekvenser

Ved en skattefri tilførsel af aktiver sker der succession med hensyn til de indskudte aktiver og passiver. Successionen medfører, at det nye driftsselskab (datterselskabet) anses for at have erhvervet aktiverne og passi-

verne på de tidspunkter, til de værdier og med de af- og nedskrivninger, som det tidligere driftsselskab (holdingselskabet) havde.

Fordele

- Næste generation kan straks efter tilførslen af aktiver tegne aktier i driftsselskabet til favørkurs, mod at holdingselskabet tillægges en forlods udbyttet.
- Holdingselskabet kan sælge aktierne i driftsselskabet skattefrit, forudsat at selskabet ejer mindst 10 % af kapitalen i selskabet, men den skattefrie tilførsel af aktiver er dog betinget af, at salget tidligst sker tre år efter tilførslen.
- Ved udlodning af udbytter fra driftsselskabet til holdingselskabet sker der en slankning af driftsselskabet, som kan lette det efterfølgende salg af driftsselskabet. Efter praksis tillades ikke, at der i de første tre år efter tilførslen af aktiver sker udlodning af mere end årets overskud.
- Efter treårs fristens udløb kan næste generation gradvist købe aktier i driftsselskabet via eget holdingselskab, medens den oprindelige ejers holdingselskab gradvist nedbringer sin ejerandel. Nedbringelsen kan desuden eventuelt ske ved en skæv kapitalnedsættelse, hvor den nye ejer får forøget sin procentvise ejerandel uden at tilføre yderligere kapital.

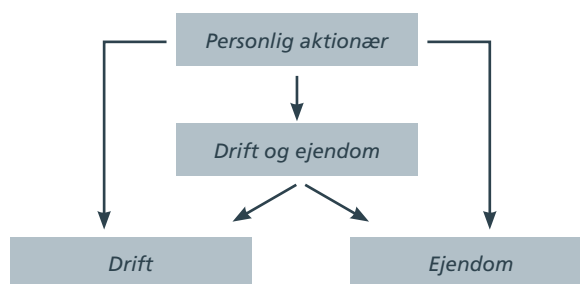
Ulemper

- Et datterselskab kan ikke overdrages med succession, og en tilførsel af aktiver kan derfor forstyrre et generationsskifte. Det er dog muligt at overdrage holdingselskabet med skattemæssig succession.
- En tilførsel af aktiver kræver betydeligt mere papirarbejde end en aktieombytning, og normalt derfor også mere omkostningstung.
- Der kan foreligge aftaler, som ikke kan overdrages.
- Hvis tilførslen af aktiver sker til et eksisterende selskab, mistes eventuelle skattemæssige underskud i dette selskab, medmindre selskaberne har været sambeskattede. Kildeartsbegrænsede tab i det modtagende selskab mistes, uanset om selskaberne har været sambeskattede.

Skattefrie spaltning

Ved en spaltning opdeles et selskab ofte i to eller flere nye selskaber, men der kan også ske spaltning til et eksisterende selskab.

Spaltning kan grafisk illustreres som følger:

Betingelser

- Aktionærerne i det selskab, der spaltes, skal tildeles aktier i de nye selskaber og/eller kontante udligningsbeløb til en værdi, der svarer til deres aktier i det oprindelige selskab. Et kontant udligningsbeløb behandles efter reglerne om salg af aktier.
- Forholdet mellem aktiver og forpligtelser, der overføres til det modtagende selskab, skal svare til forholdet i det indskydende selskab.

Konsekvenser

De modtagende selskaber succederer i det indskydende selskabs skattemæssige værdier mv. vedrørende de overdragede aktiver og passiver.

Personlige aktionærer i det spaltede selskab succederer, hvilket betyder, at aktierne i det udspaltede selskab anses for at være anskaffet på samme tidspunkt og for samme beløb, som aktierne i det oprindelige selskab.

Hvis aktionærerne i det selskab, der spaltes, er selskaber, sker der succession i aktiernes anskaffelsessum.

Fordele

- Spaltning kan anvendes til at opdele et fælles holdingselskab i individuelle holdingselskaber.
- Spaltning kan anvendes til at opdele flere virksomhedsgrene i samme selskab til virksomhedsgrene i hvert sit selskab.

Ulemper

- Der må i forbindelse med spaltningen ikke opstå mellemregninger mellem de spaltede selskaber.
- Det kan være vanskeligt at få samme forhold mellem aktiver og forpligtelser i det enkelte selskab.
- Der kan foreligge aftaler, som ikke kan overdrages.
- Ved en ophørsspaltning (det indskydende selskab opløses) fortabes såvel skattemæssige underskud som kildeartsbegrænsede tab i det indskydende selskab.
- Hvis spaltningen sker til et eksisterende selskab, mistes eventuelle skattemæssige underskud og kildeartsbegrænsede tab i dette selskab, dog bevares retten til fremførsel af skattemæssige underskud, hvis det indskydende og modtagende selskab har været sambeskattet forud for spaltningen.

Eksempel (aktieombytning)

De økonomiske konsekvenser ved et generationsskifte af et selskab er illustreret ved vor modelvirksomhed Ide-Produktion A/S. Ægteparret Camilla og Casper Nielsen overvejer, om sønnen Christopher skal overtage selskabet.

Ide-Produktion A/S har følgende balance:

Skema 20 – Balance

Aktiver	Handelsværdi
Goodwill	2.000.000 kr.
Driftsmidler	8.000.000 kr.
Varelager	2.000.000 kr.
Debitorer	3.000.000 kr.
Likvide beholdninger	3.000.000 kr.
Aktiver i alt	18.000.000 kr.

Passiver	Handelsværdi
Aktiekapital	500.000 kr.
Reserver	6.000.000 kr.
Egenkapital	6.500.000 kr.
Udskudt skat	1.500.000 kr.
Gæld	10.000.000 kr.
Passiver i alt	18.000.000 kr.

Ide-Produktion A/S' goodwill kan beregnes til 2.000.000 kr. efter SKATs vejledende beregningsregel for goodwill.

Selskabet er omdannet fra en personligt drevet virksomhed efter lov om skattefri virksomhedsomdannelse med en negativ anskaffelsessum på 880.000 kr.

Selskabets værdi beregnet ud fra skattekursen udgør i alt 5.000.000 kr.

Aktieombytning

En model for generationsskiftet kan være, at Christopher erhverver 15 % af aktierne i driftsselskabet ved en gaveoverdragelse med succession.

Efter overdragelse af aktierne til Christopher gennemfører Casper Nielsen en aktieombytning med de resterende 85 % af aktierne i selskabet. Han får derved et holdingselskab med en værdi på 5.525.000 kr. (85 % af 6.500.000 kr.) og en negativ skattemæssig

anskaffelsessum for aktierne på 748.000 kr. (85 % af 880.000 kr.).

Skattekursværdien af samtlige aktier i driftsselskabet udgør 5.000.000 kr., hvorfor 15 % har en værdi på 750.000 kr. Et salg ville betyde en skattepligtig avance på 882.000 kr., opgjort som 15 % af den samlede skattekursværdi med tillæg af den negative anskaffelsessum på 880.000 kr. Da overdragelsen sker med succession, udløses ingen skat, og Christophers anskaffelsessum er negativ, og udgør 15 % af 880.000 kr.

Gaveoverdragelsen medfører en afgift på 74.589 kr. beregnet som følger:

Skema 21 – Gaveafgift ved overdragelse med succession

15 % af skattekursværdien	750.000 kr.
Passivpost, 22 % af 882.000 kr.	- 194.040 kr.
Bundfradrag (2012)	- 58.700 kr.
Grundlag for gaveafgift	497.260 kr.
Gaveafgift, 15 %	74.589 kr.

Gaveoverdragelse med succession har kun likviditetsmæssige konsekvenser for Casper Nielsen, hvis han betaler gaveafgiften, hvilket dog er en fordel, fordi det nedbringer grundlaget for gaveafgiften.

Hvis Christopher betaler gaveafgiften, skal han fremskaffe en likviditet på 74.589 kr.

Den skattefri aktieombytning (uden tilladelse fra SKAT) betyder, at der skal gå tre år fra ombytningen før Casper Nielsens holdingselskab må sælge aktierne i driftsselskabet til Christopher. Holdingselskabets fortjeneste ved salg af aktier vil være skattefri så længe holdingselskabet ejer mindst 10 % af kapitalen i driftsselskabet.

Som et alternativ til salg af aktier (også tidligst tre år efter aktieombytningen) kan der gennemføres en skæv kapitalnedsættelse i driftsselskabet, hvor Casper Nielsens holdingselskab skattefrit modtager kontanter (eller tilgodehavender) på 5.525.000 kr., og driftsselskabets egenkapital reduceres til 975.000 kr. I disse

beregninger er der ikke taget højde for driftsselskabets resultat fra aktieombytningen og frem til kapitalnedsættelsen.

Casper Nielsen vil efterfølgende have et (holding) selskab med en indre værdi på 5.525.000 kr., som kan anvendes til udbytteudlodning i takt med behovet.

Hvis Ide-Produktion A/S havde ejet den ejendom, hvorfra virksomheden drives, kunne der være sket spaltning for at adskille drift og ejendom, hvorefter der kunne foretages generationsskifte af driftsselskabet.

A/B-model (forlods udbytteret)

En holdingkonstruktion muliggør et glidende generationsskifte med en forlods udbytteret til holdingselskabet. Denne fremgangsmåde letter det tunge finansieringskrav, som den næste generation stilles overfor ved en virksomhedsovertagelse.

En A/B model betyder, at anparterne i driftsselskabet opdeles i henholdsvis A-anparter og B-anparter.

Fremgangsmåden er, at næste generation nytegner aktier i datterselskabet til en lav kurs, eksempelvis pari (i det følgende kaldet B-anparter). Til gengæld for den lave kurs skal den hidtidige enejer (holdingselskabet) af datterselskabet have tillagt en ret til forlods at modtage udbytte fra datterselskabet (A-anparter), indtil holdingselskabet har modtaget et udbytte, der svarer til forskellen mellem handelsværdien og selskabets kapitalandel.

Det bør overvejes at tidsbegrænse den forlods udbytteret, da en realistisk tidsbegrænsning vil afspejle den korrekte handelsværdi for aktierne.

Når størrelsen af retten til forlods udbytte skal fastsættes, skal der indregnes en rente og normalt også en risikofaktor.

Eksempel (A/B-model)

- Ide-Produktion A/S foretager en tilførsel af aktiver til et nystiftet datterselskab (Super-Ide-Produktion ApS) med en kapital på nominelt 125.000 kr. Datterselskabets indre værdi udgør 6.500.000 kr.
- Christopher stifter et selskab med en anparts kapital på 80.000 kr.

- Christophers selskab nytegner nominelt 75.000 kr. i Super-Ide-Produktion ApS til kurs 100, mod at Casper Nielsens holdingselskab tillægges en forlods udbytteret på 6.375.000 kr.

Den forlods udbytteret er beregnet som følger (der ses bort fra rente og risikofaktor):

Skema 22 – Forlods udbytteret

Selskabets indre værdi	6.500.000 kr.
Ny kapital (B-anparter)	75.000 kr.
Selskabets værdi efter nytegnning	6.575.000 kr.
Casper Nielsens nye ejerandel, 62,5 %	4.109.375 kr.
Oprindelig selskabskapital	- 125.000 kr.
	3.984.375 kr.
Forlods udbytteret (3.984.375 divideret med 62,5 %)	6.375.000 kr.

Via sit holdingselskab bliver Christopher ejer af 37,5 % af Super-Ide-Produktion ApS, og finansieringsbehovet er kun 75.000 kr. (reelt 80.000 kr. til stiftelse af holdingselskab). Til gengæld tillægges Casper Nielsens holdingselskab en forlods udbytteret på 6.375.000 kr.

Når Casper Nielsens holdingselskab har modtaget udbytte på 6.375.000 kr., ophæves den forlods udbytteret, og de to holdingselskaber vil efterfølgende være ligestillede i relation til udbytte.

Konklusion

Reglerne om skattefri aktieombytning, tilførsel af aktiver eller spaltning kan bidrage til at optimere et generationsskifte. Især holdingkonstruktionen benyttes ofte ved generationsskifte af et (datter)selskab på grund af muligheden for at udlatte skattefrit udbytte fra datterselskabet til holdingselskabet samt holdingselskabets skattefrihed ved salg af aktier.

Holdingkonstruktionen er også velegnet til at gennemføre et generationsskifte via en forlods udbytteret.

Opsparing på skattebegünstigede pensionsordninger er en af mulighederne for at sikre sig økonomisk efter den erhvervsaktive alder. Opsparing bør alt andet lige foretages løbende, men der er også mulighed for at foretage en ekstraordinær stor indbetaling i forbindelse med afståelse af virksomheden.

Ratepension og livrenter

Ratepensioner har i mange år været danskernes foretrukne pensionsopsparing. Skattereglerne for fradrag var de samme, om man valgte at indbetale på en ratepension eller en livrente. Fra og med indkomståret 2010 blev reglerne ændret, således at man på fradragsiden skattemæssigt sonderer mellem på den ene side ratepensioner og ophørende livrenter og på den anden side livsvarige livrenter.

En ratepension udbetales i rater over mindst 10 år. Ophørende livrenter udbetales i en tidsbegrænset periode, der dog skal være på mindst 10 år. Livsvarige livrenter udbetales fra pensionsalderen og resten af livet.

Fra og med indkomståret 2010 blev der indført et loft over fradragsberettigede indbetalinger til ratepensioner og ophørende livrenter på i alt 100.000 kr. årligt. Fra og med indkomståret 2012 blev fradragsloftet nedsat til 50.000 kr. årligt. Beløbet reguleres dog årligt, men regulering sker først fra og med 2014. Selvstændigt erhvervsdrivende kan dog til og med indkomståret 2014 indbetale et større beløb på en ratepension eller en ophørende livrente efter den såkaldte 30-procents-ordning (30 % af virksomhedens overskud før renter mv.), ligesom fortjeneste ved salg af virksomhed (se nedenfor om ophørspension) også kan indbetales på en ratepension eller ophørende livrente.

En livsvarig livrente er i dag derfor den eneste skattebegünstigede type pension, hvor der kan ske indbetaling uden beløbsbegrænsninger.

Private ordninger

Årets indbetaling på kapitalpension, ratepension og ophørende livrenter kan fratrækkes fuldt ud, når årets indbetaling højst udgør det gældende maksimum for indbetaling.

Ved indbetaling på livsvarige livrenter, er der kun fuldt fradrag for årets forfaldne præmier, hvis der er aftalt en indbetalingsperiode på minimum 10 år. Engangsindskud på livsvarige livrenter skal fordeles over 10 år, dog gælder et såkaldt opfyldningsfradrag på 46.000 kr. (2012).

Selvstændigt erhvervsdrivende har mulighed for at vælge et særligt opfyldningsfradrag på op til 30 % af virksomhedens overskud før renter mv. I dette overskud indgår ikke fortjeneste ved afståelse af goodwill og andre immaterielle rettigheder eller fortjeneste efter ejendomsavancebeskatningsloven. Til og med indkomståret 2014 kan beløbet også indbetales på en ratepension eller ophørende livrente, selv om indbetalingen hermed overstiger det gældende maksimum på 50.000 kr. (2012).

Arbejdsgiveradministrerede ordninger

Ved arbejdsgiveradministrerede ordninger gælder der ikke noget krav om, at indbetalingsperioden for livsvarige livrenter skal være på mindst 10 år. Arbejdsgiver har fradragsret for årets indbetaling, og medarbejderen har såkaldt bortseelsesret (ingen beskatning) for den del af lønnen, der vælges indbetalt på en livsvarig livrente.

I praksis kan en hovedaktionær ikke foretage ubegrænsede indbetalinger på en pensionsordning uden skattemæssige konsekvenser. Hvis hovedaktionærens indbetalinger og løn væsentligt overstiger, hvad selskabet ville have betalt en uafhængig tredjemand, vil forskellen blive anset for at være en maskeret udlodning til hovedaktionæren. Ved bedømmelsen heraf lægges der stor vægt på, om selskabets kapitalinteresser er tilstrækkeligt tilgodeset. Hvis egenkapitalens forrentning vurderes at være rimelig, taler det imod maskeret udlodning.

Ved statuering af maskeret udlodning er konsekvensen manglende fradragsret i selskabet og udlodningsbeskatning (aktieindkomst) af hovedaktionæren. Til gengæld får hovedaktionæren fradrag for pensionsindbetalingen i sin personlige indkomst, som om der var tale om en privat tegnet ordning.

Ophørspension

En ophørspension kan oprettes af selvstændigt erhvervsdrivende og hovedaktionærer. Ordningen kan anvendes på avancer i forbindelse med afståelse af deres personlige erhvervsvirksomhed eller afståelsen af aktier i det selskab, hvori virksomheden er placeret. En selvstændigt erhvervsdrivende, der sælger virksomheden til et af ham ejet selskab, kan også anvende reglerne om ophørspension.

Reglerne om ophørspension kan anvendes, selv om kun en del af virksomheden sælges. Der er eksempelvis tale om delvist virksomhedsophør ved optagelse af en kompagnon i en enkeltmandsvirksomhed, hvorefter virksomheden er et interessentskab. Avancen fra delsalget kan indskydes på en ophørspension.

Drives virksomheden i selskabsform, er det et krav for anvendelsen af reglerne, at aktierne i driftsselskabet sælges helt eller delvist. Sælges aktiviteten i selskabet, skal driftsselskabet straks efter salget likvideres, og likvidationsprovenuet udgør da grundlaget for beregning

af det maksimale indskud på ophørspension. Ved en holdingkonstruktion, hvor det er aktierne i driftsselskabet der sælges, kan der kun ske indskud på en ophørspension, hvis holdingselskabet likvideres straks efter salget af driftsselskabet. Denne fremgangsmåde kan kun anvendes, hvis holdingselskabet ikke er en pengetankvirksomhed.

Betingelser

Betingelserne for at indskyde på en ophørspension ved salg af virksomhed er følgende:

- Pensionsordningen skal oprettes efter salget af virksomheden, og salget må tidligst ske ved det fyldte 55. år
- Personen skal i en periode på mindst 10 år inden for de seneste 15 år forud for det indkomstår, hvor ophørspensionen oprettes, have drevet selvstændig erhvervsvirksomhed eller have været hovedaktionær eller hovedanpartshaver i et selskab, der driver erhvervsmæssig virksomhed.
- Den erhvervsmæssige virksomhed må ikke have bestået i udlejning af afskrivningsberettigede driftsmidler eller skibe eller have haft mere end 10 ejere, medmindre personen har deltaget i væsentligt omfang (mindst 50 timer om måneden) i virksomhedens drift.
- Virksomheden må ikke i overvejende grad (50 % eller mere) have bestået af ejendomsudlejning eller besiddelse af værdipapirer og kontanter (pengetankvirksomhed). Bortforpagtning af landbrugsejendomme mv. anses ikke for at være udlejning af fast ejendom. Ved salg i perioden 2012-2014 er der dog overgangsregler for hvornår, der er tale om en pengetank, idet grænsen til og med 2011 var 75 %.

Maksimum for indbetaling

Der kan indbetales et beløb svarende til den skattepligtige avance ved salget af virksomheden, dog maksimalt 2.507.900 kr. (2012).

Maksimumbeløbet på 2.507.900 kr. (2012) gælder pr. person. Hvis en person sælger en virksomhed og opretter en ophørspension på maksimumbeløbet, kan

personen ikke ved senere salg af en anden virksomhed oprette endnu en ophørspension.

Ved salg af en virksomhed, der har været drevet i personligt regi, opgøres der en nettofortjeneste ved salg af virksomhedens aktiver, som eksempelvis driftsmidler, fast ejendom, goodwill og andre immaterielle aktiver. Fortjeneste og tab på omsætningsaktiver, som eksempelvis varelager og igangværende arbejder, indgår også i den nettofortjeneste, der danner maksimum for indskud på ophørspension.

Har virksomheden været drevet i selskabsform, kan der indskydes et beløb svarende til den skattepligtige avance på aktierne.

Fradraget gives normalt i den personlige indkomst. Man kan vælge at få fradraget i aktieindkomsten, men fradragsværdien er da kun 42 %.

For at opnå fradrag i salgsåret skal indbetalingen være foretaget senest den 1. juli i året efter salgsåret. Der kan indbetales til ophørspensionen i 9 år efter salgsåret med fradrag i indbetalingsåret, det er dog en forudsætning at ophørspensionen er oprettet inden udgangen af året efter salgsåret.

Ægtefæller

Ægtefæller, der driver hver sin erhvervsvirksomhed, kan ved deres respektive salg af virksomhed, hver indskyde op til maksimumbeløbet på en ophørspension.

Har ægtefællerne kun én virksomhed, hvori begge deltager i driften, er mulighederne for oprettelse af ophørspension afhængig af, hvorledes virksomhedens resultat er blevet beskattet gennem årene.

Det er den ægtefælle, der i overvejende grad driver virksomheden på salgstidspunktet, der skal beskattes af fortjenesten ved salget, uanset om det er den anden ægtefælle, der ejer virksomheden. Det er samtidig også den ægtefælle, der driver virksomheden på salgstidspunktet, der kan indskyde på en ophørspension.

Hvis begge ægtefæller deltager i væsentligt og lige stort omfang i virksomhedens drift, og de begge hæfter i samme omfang for virksomhedens forpligtelser, kan der ske fordeling af virksomhedens skattemæssige overskud mellem ægtefællerne (ligefordelingsreglen). Ved

et salg af virksomheden medfører ligefordelingsreglen, at begge ægtefæller kan oprette en ophørspension og hver indskyde op til maksimumbeløbet på 2.507.900 kr. (2012), hvis fortjenesten ved salget af virksomheden giver mulighed herfor.

En af betingelserne for at kunne indskyde på en ophørspension er, at personen skal have drevet erhvervmæssig virksomhed i mindst 10 år inden for de seneste 15 år forud for salget. Ved opgørelsen af de 10 år medregnes de år, hvor en ægtefælle er blevet beskattet efter reglerne for medarbejdende ægtefælle – beskattning af en del af virksomhedens overskud. Den medarbejdende ægtefælle kan imidlertid ikke indskyde maksimumbeløbet på en ophørspension, hvorfor man bør overveje at overgå til ligefordelingsreglen inden virksomheden skal sælges, hvis begge ægtefæller ønsker at indbetale på en ophørspension. Betingelserne om ægtefællernes ligelig hæftelse skal være opfyldt fra indkomstårets begyndelse, så det er for sent at få tingene bragt på plads midt i salgsåret. Men ægtefællen skal under alle omstændigheder selv opfylde betingelsen om at have drevet selvstændig virksomhed (herunder medarbejdende ægtefælle) i mindst 10 år inden for de seneste 15 år forud for salg af virksomheden. Det er ikke et krav, at det har været samme virksomhed.

En længstlevende ægtefælle, som hensidder i uskiftet bo eller som har overtaget virksomheden eller hovedaktionæraktierne med succession, indtræder i afdødes stilling med hensyn til kravet om at skulle have drevet erhvervmæssig virksomhed i mindst 10 år. Som følge af succession, anses den efterlevende ægtefælle, for at have drevet erhvervmæssig virksomhed i samme periode som den afdøde ægtefælle. Boperioden tæller endvidere med hos den efterlevende ægtefælle. Hvis afdøde eksempelvis havde drevet selvstændig virksomhed i 7 år, skal den efterlevende ægtefælle derfor fortsætte med virksomheden i mindst 3 år.

Eksempel

De økonomiske konsekvenser ved at oprette en pensionsordning ved generationsskifte af et selskab er illustreret ved modelvirksomheden Ide-Produktion A/S.

Ægteparret Camilla og Casper Nielsen overvejer, om sønnen Christopher skal overtage selskabet.

Virksomheden har følgende balance:

Skema 23 – Balance

Aktiver	Handelsværdi
Goodwill	2.000.000 kr.
Driftsmidler	8.000.000 kr.
Varelager	2.000.000 kr.
Debitorer	3.000.000 kr.
Likvide beholdninger	3.000.000 kr.
Aktiver i alt	18.000.000 kr.

Passiver	Handelsværdi
Aktiekapital	500.000 kr.
Reserver	6.000.000 kr.
Egenkapital	6.500.000 kr.
Udskudt skat	1.500.000 kr.
Gæld	10.000.000 kr.
Passiver i alt	18.000.000 kr.

Selskabets goodwill udgør 2.000.000 kr. opgjort efter SKATs vejledende beregningsregel.

Selskabet er omdannet fra en personligt drevet virksomhed efter lov om skattefri virksomhedsomdannelse med en negativ anskaffelsessum for aktierne på 880.000 kr.

Selskabet indbetaler på pensionsordning før overdragelsen

Hvis Ide-Produktion A/S indbetaler 2.000.000 kr. på en livsvarig livrente til Casper Nielsen, førend selskabet overdrages til Christopher, vil selskabet få fradrag for indbetalingen, hvis den ikke er urimeligt stor, når der tages højde for Casper Nielsens løn og arbejdsindsats i de seneste år.

Ide-Produktion A/S' værdi bliver dermed reduceret med 2.000.000 kr., hvilket også reducerer gaveafgifterne

ved en gaveoverdragelse med succession til Christopher, se kapitlet "Generationsskifte af selskaber".

Casper Nielsen indbetaler på pensionsordning efter salget

Hvis Casper Nielsen overdrager aktierne i Ide-Produktion A/S uden succession, vil overdragelsen udløse en skattepligtig aktieavance på enten 5.880.000 kr. eller 7.380.000 kr. alt afhængigt af, om virksomheden overdrages til Christopher eller en nær medarbejder.

Avancen vil blive reduceret, hvis selskabet har indbetalt på en pensionsordning til Casper Nielsen inden salget.

Casper Nielsen kan delvist udligne den skattepligtige avance ved at indbetale 2.507.900 kr. (2012) på en ophørspension. Fradragsværdien er dog maksimalt 42 %, når indbetalingen fratrækkes i aktieindkomst.

Casper Nielsen kan vælge at betale skatten af aktieavancen og i stedet få fradrag for pensionsindbetalingen i sin personlige indkomst. Hvis virksomheden sælges i 2012, skal ophørspensionen oprettes inden udgangen af 2013. Ved indbetaling senest 1. juli 2013 opnås fradrag i indkomsten for 2012. Ved indskud efter 1. juli 2013 og i årene frem til og med 2021 opnås fradrag i indbetalingsåret. Casper Nielsen kan fra salget af virksomheden og til og med 2021 indskyde i alt 2.507.900 kr. (2012) på en ophørspension.

Ved at matche indbetalingerne, således at indkomsten netop bringes ned til grænsen for topskat, får Casper Nielsen en fradragsværdi af pensionsindbetalingerne på 51,5 % (med tillæg af eventuel kirkeskat) eller en skattebesparelse på 1.291.568 kr.

Konklusion

Hvis selskabet indbetaler til en pensionsordning, kan det lette generationsskiftet, fordi overdragelsessummen bliver mindre (både ved salg og gave).

Hvis den hidtidige ejer indbetaler til en ophørspension efter salget, kan skattebetalingerne reduceres.

Under alle omstændigheder bør revisor inddrages i generationsskifteovervejelserne for at sikre et optimalt forløb.

Generationsskifte

© Revitax. www.revitax.com / Karnov Group

Redaktion: Ebbe Melchior (ansv.) og Dorte Borup Madsen

Grafisk tilrettelæggelse: Moquist Copenhagen ApS.

Vi tager forbehold for fejl og mangler i vores referat af lovgivning m.m., og vi påtager os intet rådgivningsansvar uden forudgående konsultation vedrørende de omhandlede emner.

Eftertryk af hele artikler med kildeangivelse er tilladt.

Redaktionen er afsluttet den 1. maj 2012.

